

Het evangelie van de bekeering.

„Bekeer mij, zoo zal ik bekeerd zijn, want Gij zijt de Heere mijn God“.

Zoo had de Geest in het hart van Efraim, zoo bidde Hij in ons hart!

Zoo persoonlijk! Gewoonlijk spreken wij over bekeering zelden in den eersten persoon. Zij moest meer gepredikt worden... aan de doodigen en slapenden in de Gemeente. Zoo is bekeering meer een praatonderwerp dan een gebedszaak. Efraim zelf bidt meer: „Heere, bekeer Manasse, hij is zeer oppervlakkig in zijn geloof en slordig in zijn wandel“. Wij zeggen en schrijven: Zelf-onderzoek noodzakelijk... en onderzoeken allen onzen broeder! Maar de Geest in Efraim bidt: Bekeer mij! Dat bidde de Geest ook in ons hart: „Bekeer mij, want, o mijn lieve Heere, ik heb het zoo noodig!“ Zoo afhankelijk! „Bekeert U mij, Heere!“ Het meeste spreken over bekeering en onze meeste bekeerigen beginnen in den mensch en eindigen in den mensch. Vaak zijn er geen droeviger boeken dan de verhalen met bekeeringsgeschiedenissen. „Adam, waar zijt gij?“ „Hier, Heere, ik heb mij zoo juist bekeerd!“ Dan komt de Verloren Zoon thuis en hij zegt zelf: Vader, ik, uw zoon was dood, maar ik ben weder levend geworden, u krijgt een bekeerden zoon over de vloer! En hoe is het met mijn broeder, is hij nog zoo'n oogendienaar als vroeger? Ach, menige verloren zoon komt met wat te veel praals uit het vreemde land terug! Onze bekeerden staat vaak zoo aan onze bekeering in den weg. Dan roemt Efraim in zichzelf, maar de Geest bidt in zijn hart: „Bekeer mij, doet U het, Heere!“ Zoo verzekerd! „Zoo zal ik bekeerd zijn“. Of, zooals wij ook kunnen vertalen: „Zoo zal ik mij bekeeren!“ Hoe stellig getuigt hier de Geest van de vastheid der belofte, terwijl juist dit stuk der bekeering voor ons een specifiek punt van onzekerheid is. Ach, wij hebben onbewust de bekeering uit het evangelie verplaatst naar de wet. Toen heeft de letter — dat is de wet, ontdaan van de belofte des evangelies — ons gedood. Wij bekeeren ons niet! Hoemeer wij praten over bekeering, des te minder bekeeren wij ons. Zelfs onder den donder der oordeelen persisteren wij bij onze huwelijkszonden, onze kerkzonden, onze maatschappijzonden! Dat kan ook niet anders. Daar is nooit een waarachtige bekeering geweest, die aan het geloof is vóórafgegaan. Er zal er ook nooit een zijn! Daarom dankt de Geest in Efraim: „Gij zijt de Heere, mijn God! Gij hebt mij aangenomen, mij, onbekeerde man, mij, onbekeerde vrouw, mij, onbekeerde catechisant.“

Dat hebt Gij gedaan, uit vrije gunst alleen, om 'teeuwig Welbehagen! Ik ben van U, bekeer mij dan, Heere, mijn God!“

„Efraim! Efraim!“, zeggen zijn broeders, „je durft heel wat op je lippen te nemen. Mijn God, komt je dat wel toe? Zou je niet eerst je bekeeren, die bekeering toetsen en beproeven en dan pas gelooven dat de Heere je God is?“ Zoo zeggen zijn broeders tot Efraim en redeneeren zij niet logisch en degelijk? Maar God antwoordt op dat bidden van Efraim, op dat: „Heere, mijn God“, met het wederwoord der liefde: „Dierbaar kind! Lieve! Ja, gij zijt van Mij! Ik zal Mij zekerlijk uwer ontfermen!“

Zalig zijn zij, die Hij op 't spoor der godsvrucht wandlen doet!

N. B.

was, maar „naar dat elk van noode had“. Hetgeen nog al verschil maakt, in „arme“, maar ook in „rijke“ dagen.

Waar nu het formulier van bevestiging van oudt, lingen en diakenen bij de vermelding van de instelling van het ambt aan Jeruzalem herinnert, en zoo, waar daar geschied is, ten voorbeeld stelt, geloof ik, dat de ter overweging gegeven vraag al beantwoordt is.

Bovenstaande opmerking bedoelt natuurlijk allerminst, iets wat luchthartig te doen ten overstaan van de ontzaglijke moeilijkheden, waarvoor onze diaconieën geplaatst zijn. Wie van den moeizamen en geduldigen en prachtige arbeid onzer diaconieën ook maar iets afweet, verbaast zich steeds weer over de praestaties, over de zwaarigheid, den rijkdom en het gewicht van dit ambt. Maar ik geloof, dat de diakenen de zeer bepaaldelijk hun mede opgelegde taak (n.l. het zorgen, dat er genoeg binnenkomt) pas naar behooren kunnen vervullen, en de kerk, niet met dat onkerkelijke gebaar van asjebliet-broeders-en-zusters, doch met den ambtelijk gestelden eisch van Christus kunnen tegentreden, als vóór alle dingen vaaststaat, ook voor het besef der gemeente, dat deze laatste verplicht is, zichzelf en haar diakenen te houden aan den eisch, dat de behoeftigen zullen ontvangen naar dat elk van noode heeft. Was het goed, dan moest voor de gemeente een diaconie, die uitkeert naar de opbrengst der collecte, en niet naar hetgeen elk van noode heeft, even groote oorzaak van nadenken geven als een dominee, die zijn ambts-werk niet doet, of een kerkeraad, die de tucht verwaar-

classis Amersfoort, die, om in contact te komen met de Heeren Ds v. Lingen, Ds Wisse, Ds Schotel, Ds Wessels, leiders der Chr. Geref. beweging, deputaten benoemde, die in 1894 zich tot deze heeren richtte met een brief, die ook in de pers gepubliceerd is. We lezen daarin o.m.:

„De Classis Amersfoort der Gereformeerde Kerken heeft... met leedwezen het feit overwogen, dat door U, zoowel elders als in de kerken tot onze Classis behoorende, voortdurend pogingen worden aangewend, om tegenover de bestaande Gereformeerde Kerken, afdeelingen op te richten van de zich noemende Christelijk Gereformeerde Kerk.“

De schrijvers stellen nu voor, dat 23 Oct. 1894, 6 uur, een saamspreking zal gehouden worden in de Geref. Kerk van Baarn, waar destijds Dr H. H. Kuyper predikant was. Volgende stellingen zouden o.m. in debat kunnen komen:

„Volgens onze Ned. Geloofsbelijdenis maakt, wie de Gereformeerde kerken in Nederland verlaat en een andere kerkformatie opricht of zich daarbij voegt, zich schuldig aan scheurmakerij en doet tegen de instelling van God.“ (Art. XXVIII der Ned. Geloofsbelijdenis.)

„De thans zich noemende Chr. Geref. Kerk verzaakt het beginsel der actie van 1834.“

Mede-ondertekenaar van dit stuk was ook Dr H. H. Kuyper. Dat Dr A. Kuyper deze formulering scherp belijnd noemde en daarom prees, merkten we reeds op.

Helaas, het heeft niet gebaat. De „Synodale Commissie van de Chr. Geref. Kerk“ publiceerde in „De Wekker“ van 19 Oct. 1894 de uitnodiging der Classis Amersfoort en het antwoord, dat, van harentwege, hierop gegeven werd. Zij deed dit, gelijk zij zeide, en met vette letter drukken liet, „om aan dergelijke kunstenaars maar eens voor goed een einde te maken“. (Zie „Bazuin“, Bijvoegsel, no. 43, 1894¹).

„Kunstenaars“ — dat woord heeft den toenmaligen „Bazuin“-redacteur smartelijk getroffen. We verwachten het niet in de aanstaande officiële missive, waarmee de deputaten der Chr. Geref. Synode zullen mededeelen, hoe deze op een hernieuwde missive der Gereformeerde Kerken besloot te reageeren. Maar of overigens zoo heel veel veranderd is? Met name dan, wat den wil betreft, om eens te spreken over den ernst der werkelijke of vermeende verschillen?

Wij vreezen, ziende op wat nog steeds gebeurt.

Toch blijft de kwestie aan de orde. Dr A. Kuyper schreef:

„Elks vrijheid moet geëerbiedigd, en zoo ook die van deze broeders, om zich onder hun Hoofd Christus Jezus kerkelijk in te richten, gelijk zij dit naar Gods Woord achten verplicht te zijn.“

Maar dit heft den broederplicht niet op, om ook deze mannen te waarschuwen, waar ze naar onze vaste overtuiging een ongeoorloofden weg bewandelen. Ongeoorloofd naar uitwijzen van een beginsel, dat ze zelve beamen, en met ons belijden in het Artikel van de Ware en de Valsche kerk.“ (Heraut no. 936, 1 Dec. 1895.)

Hoe Dr Kuyper de zaak stelde, principieel genomen, blijkt hier wel duidelijk. Wij halen zijn woord niet op, om te verbitteren en daardoor het gesprek nog langer open te houden, maar juist omgekeerd, om te doen zien, hoe nijpend nog steeds het vraagstuk is. Als de Chr. Gereformeerden hunnerzijds consequent zijn, dan moeten zij van ons hetzelfde zeggen, als Dr Kuyper hier over hen schreef. Hoe scherper de formulering van het geschil, hoe krachtiger de liefde zich kan en zal laten opwekken tot haar werk. Prof. M. Noordzij („Bazuin“, 941, 5 Jan. 1896) gebruikte het woord „scheurkukjes“. En juist zulke naar de belijdenis terugrijpende woorden, die over en weer het klimaat bepalen, waarin men voor God ademen moet („Ik kan niet anders“), prikkelen tot kerkelijk en dus ook tot particulier zelfonderzoek en roepen tot eenheid door en in bekeering. Het wegslijpen van de scherpe punten van deze Kuypersaansche en belijdenis-trouwe terminologie daarentegen doodt het zelfonderzoek, en maakt de vleugels der kerk lam.

De kwestie geldt trouwens ook nog ten aanzien van de gereformeerden in de Herv. Kerk, oftewel „het synodaal instituut“, dat den naam draagt van de „Nederlandsche Hervormde Kerk“, en door ons altijd scherp onderscheiden wordt van hetgeen van Christus Kerk nog in de banden van dit instituut gebonden ligt...“ (Heraut, no. 845, 4 Maart 1894).

Zoo zei Dr Kuyper het. En het is niet geheel uitge-sloten, dat er behalve onder de Chr. Gereformeerden, zoo ook onder ons zijn, die deze principiële taal verstaan zijn. Soms probeeren ze haar te smoren zelfs.

K. S.

Bavinck over de algemeene genade.

Op 6 Dec. 1894 heeft Prof. Dr H. Bavinck bij de overdracht van het rectoraat aan de Theol. School te Kampen een rede gehouden, die onder den titel „De Algemeene Genade“ is uitgegeven bij G. Ph. Zalsman te Kampen, 1894. Deze rede heeft de bedoeling, aan te toonen, dat de „Gereformeerde leer van de algemeene genade“ lo. in de Heilige Schrift is gegrond, 2o. in Rome's stelsel geene plaats vindt, 3o. door de Reformatie, bepaald door Calvijn is ontdekt, en 4o. voor ons nog heden ten dage van de grootste beteekenis is. Het onderwerp der rede werd, volgens mededeeling van den auteur zelf, „gekozen in aansluiting aan en ter principieele rechtvaardiging van de gedachte, die de

1) Wat De Heraut hierover opmerkte kon ik niet nagaan; in den door mij gebruikten gebonden jaargang ontbraken juist de nummers uit dien tijd.

vorige maal bij de overdracht van het Rectoraat ontwikkeld werd in zijne oratie over de katholiciteit van Christendom en kerk, Kampen, Zalsman, 1888“.

Al aanstonds trok deze rede de aandacht, en werd ze aanleiding tot een verzoek om dieper op het thema in te gaan. In „De Bazuin“ van 14 December 1894 ontving Ds W. Diemer te Wijhe plaats voor een ingezonden stuk. Inzender schrijft: „Die rectorale rede te hooren heeft de reis (naar Kampen) voldoende betaald. Hoewel ik gaarne den redenaar en geleerden theoloog nog een tweede lezing zag houden over het doel en uiteinde der „algemeene genade“. De oorsprong en werking dier genade was glashelder, maar waar de menscheit met die algemeene genade ten slotte aanlandt?... Ik hoop, dat onze doctor ook aan die vraag zijne krachten nog eens beproeve. Van de bijzondere genade kwam niet alleen de oorsprong en werking, maar ook het uiteinde klaar en helder te voorschijn. Waarom niet evenzeer van het hoofdonderwerp? Gaarne wil ik den geleerden theoloog nog eens hooren over de voltooiing van dat onderwerp. De ethische theologen zijn klaar met hunne oplossing van dit vraagstuk, wij ook?“

Heeft Ds Diemer vragen bij zich voelen opkomen, de Redactie geeft in het volgend nummer een recensie vol waardeering. Het onderwerp der rede „zal niet nalaten... te werken op heel de Gereformeerde levensbeschouwing.“ „Het moet hoogelijk gewaardeerd worden, als geleerde mannen stelselmatig ons onderwijzen, ook in de leer van de algemeene genade, waarin de volmaakt-heden Gods zoo schoon blinken“. Uit het titelregister op De Heraut, no. 1—1300, zie ik, dat in nummer 892 van dit blad over het onderwerp „algemeene genade“ geschreven is; dat moet dan het nummer van 27 Jan. 1895 zijn, enkele weken na Bavinck's oratie.

Toen ik in de gebonden jaargangen van De Heraut (eigendom der Kamper Bibliotheek) eens wilde naslaan wat er over gezegd was door Dr A. Kuyper, bleek, dat juist de nummers 889, 890, 891, 892 en 893 uit den gebonden jaargang ontbraken. Als iemand me daaraan helpen kan, doet hij de Bibliotheek, waaraan ik ze dan overdragen zal, een grooten dienst.

Het zal onze lezers intusschen niet verwonderen, dat deze rede door mij thans wordt vermeld. In het laatste nummer van den voorgaanden jaargang gaf ik het slotartikel van een vrij korte reeks over „de vergelijking in de gemeene-gratie-leer“. Bedoeling van die artikelen was, een fout aan te wijzen, die er lag in de methode van den opbouw der gemeene-gratie-leer, gelijk deze bij een slinkend deel der gereformeerde belijders als „gangbaar“ betiteld en — wel wat wonderlijk — daarmede min of meer geprotegeerd wordt. Tweede bedoeling was, in betrekking tot dit onderwerp consequenties te trekken uit wat we reeds als gereformeerden hebben behaald aan dogmatische winst in de dagen van Kuyper en Bavinck, maar dan ook gebruiken moeten, ten apit van Ds Hagen, Dr Steen en den anoniemen perschouwer van het Calvinistisch Weekblad, die of schrijven, of doorgeven, dat zulk gebruiken van winst het scheuren van goed sluitende kleeding is. Wij gaven in het slot van deze reeks ook aan, hoe o.i. de door ons aangegeven foutieve constructie zou te ontgaan zijn. Wij kwamen toen uit bij den term: „het gemeene mandaat“, d.w.z., dat God vóór den val aan alle menschen het gebod gegeven heeft, om uit de wereld te „halen“ wat er in ligt, haar te „cultiveeren“ in den loop der historie, de spanning van dezen ook ambtelijken dienst op te voeren tot het einde toe. Dit gebod is ouder dan alle mogelijke na den val intredende „gratie“, verdient daarom de aandacht, ook in de bepaling van al wat er na den val geschiedt in deze wereld, en in het onderkennen van het doel, waarmee God haar „nog spaart en draagt“.

De kwestie, die ons hier bezighoudt, is kort en goed deze: biedt Bavinck's betoog uit 1894 argumenten, of gezichtspunten, ten overstaan waarvan zou moeten wijken, wat we aan het slot van onze gemeene-gratie-reeks schreven?

We gelooven dit niet. Zien we scherp, dan is het Bavinck niet te doen geweest, om het woord „genade“ in den term „algemeene genade“ met hand en tand te verdedigen, en thetisch uit te werken. Hij spreekt over veel en velerlei, dat zakelijk onze instemming hebben kan, dat trouwens ook niet in conflict komt met wat wij verleden week opmerkten, maar dat dan ook geen stringent bewijs levert voor het zoo nadrukkelijk en uitsluitend spreken van „genade“ als in den term „gemeene gratie“ of „algemeene genade“ toch te constateeren valt.

We zullen gelegenheid zoeken, dit nader aan te toonen. Om niet te veel vervolgartikelen te geven, doen we dit in losse artikelen, die op zichzelf staan, en die de mogelijkheid openlaten van — zoo noodig — behandeling van andere onderwerpen tusschentijds of tegelijkertijd.

K. S.

Naar behoefte of naar de collecte?

In een kerkeraadsverslag (het gaat mij om de zaak, en daarom laat ik den plaatsnaam weg), komt de volgende passage voor:

„Breedvoerig werd van gedachten gewisseld — zulks naar aanleiding van de herhaalde tekorten der Diaconie — over de vraag of onze behoefte broeders en zusters moeten ondersteund worden naar behoefte of naar de ingekomen collecte. De vraag werd opnieuw ter overweging aan de Diaconie meegegeven.“

Tot zoover het kerkeraadsverslag.

Ik herinner me een uittaling van wijlen Prof. Lindeboom. Die zeide nog al eens, dat in Jeruzalem „aan een iegelijk werd uitgedeeld“, niet naar dat er in kas